

Motion till riksdagen 2017/18:3737

av **Tomas Tobé m.fl. (M)**

Krafttag mot narkotika

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att upprätthålla en restriktiv narkotikapolitik som ger uttryck för en fast, sträng och konsekvent syn på narkotikabrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff genom ändrade straffskalor för de grövre narkotikabrotten och narkotikasmugglingsbrotten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur frågan om olika narkotiska preparats farlighet ska hanteras i straffrättsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen särskilt bör överväga hur cannabis med höga halter tetrahydrocannabinol ska bedömas i straffrättsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kraftfulla polisiära insatser för att få bort narkotikahandel och narkotika i områden som är utsatta för allvarlig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa narkotikahandeln som ett led i arbetet mot grov organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens förmåga att bekämpa och utreda narkotikarelaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbetet mellan polisen och andra aktörer måste bli bättre för att bekämpa narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att polisen utvecklar sin förmåga att arbeta mot narkotikabrott även på internet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till en ny och fördjupad utredning om huruvida det är möjligt att i vissa fall familjeklassificera narkotiska preparat och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förebygga narkotikabrottslighet bland unga och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler socialarbetare på fältet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Tullverket bör tillföras utökade ekonomiska resurser för att kunna intensifiera arbetet med att förhindra narkotikasmuggling och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Tullverket bör göra betydligt fler kontroller i post- och kurirflödet i syfte att förhindra smuggling av narkotika och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av fler skannrar och röntgenutrustning – även i form av mobila enheter – i syfte att göra Tullverkets arbete mer effektivt och för att förhindra narkotikasmuggling och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka narkotikabrott genom internationella samarbeten, t.ex. inom ramen för Europol, och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontrollen över utskrivningen av narkotiska preparat måste skärpas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskilda polisiära insatser mot läkare som överförskriver narkotiska preparat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt i olika internationella sammanhang ska medverka i narkotikabekämpningen och hanteringen av den globala narkotikaproblematiken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Moderaterna verkar för en restriktiv narkotikapolitik där allt bruk och innehav av narkotika är straffbart. Vårt mål är ett narkotikafritt samhälle. Den svenska restriktiva narkotikapolitiken – som innebär en nolltolerans mot droger – ligger fast. Den övergripande målsättningen är ett samhälle fritt från narkotika. Narkotikamissbruk och illegal narkotikahandel utgör allvarliga hot mot samhället och ska med kraft bekämpas inom alla samhällsområden.

Alliansregeringen tog flera viktiga steg för att motverka narkotikaanvändning. Dock kvarstår många utmaningar som ökningen av tillgången till nätdroger, ungas tillåtande attityder till narkotika och det faktum att Sverige ligger i underkant när det gäller påföljderna för de grövsta narkotikabrotten.

Den restriktiva svenska narkotikapolitiken – som utgår från nolltolerans – har lett till att färre ungdomar i Sverige provar narkotika och har missbruksproblem jämfört med hur det ser ut i andra länder i Europa. Denna politik har varit framgångsrik, den har ett brett folkligt och politiskt stöd och ska vara utgångspunkten även i fortsättningen.

Det är bekymmersamt om ungas attityder till narkotika gradvis liberaliseras. Det är förhållandevis många – framförallt unga – som har lagt sig till med en mer liberal syn

på narkotika. Detta kan få förödande konsekvenser för enskilda människor och leder till ökade samhällsproblem. Vår utgångspunkt kan aldrig handla om att legalisera utan snarare om att rycka undan mattan för de kriminella ligor och personer som tjänar pengar på det mänskliga lidande som droghandeln för med sig.

Genom lagstiftning, opinionsbildning, förebyggande arbete och insatser från polis och andra myndigheter strävar vi efter att begränsa tillgången till narkotiska preparat och stoppa den illegala narkotikahandeln. Den restriktiva narkotikapolitiken ska kombineras med effektiva och goda behandlingsmöjligheter för dem som fallit in i drogmissbruk. Syftet är att fler ska komma tillbaka till ett liv utan droger.

Även om det vid en internationell jämförelse – tack vare den restriktiva narkotikapolitiken – är färre unga i Sverige som testat narkotika än i andra länder ser vi att andelen unga som använt narkotika någon gång successivt har ökat. En förklaring till detta är okunskap om riskerna. Ett fortsatt informationsarbete om de skadeverkningar som användning av cannabis kan ge upphov till är därför angeläget. Störst risk att drabbas av skadeeffekter på vitala funktioner i hjärnan löper de som påbörjar sitt cannabissmissbruk i tonåren. Det är rätt självklart att massiva informationsinsatser om narkotikans skadeverkningar och en restriktiv och normgivande narkotikalagstiftning avskräcker många ungdomar från att prova på.

Skärpta straff för narkotikabrott och narkotikasmugglingsbrott

Den straffrättsliga regleringen har en central roll i narkotikabekämpningen. Strafflagstiftningen ska ge uttryck för en sträng, fast och konsekvent syn på den illegala narkotikahandlingen och tydligt förmedla samhällets avståndstagande.

Moderaterna vill skärpa straffen för narkotikabrott för att komma åt den grova organiserade narkotikahandlingen. Den olagliga narkotikahandeln äventyrar såväl människors hälsa och livskvalitet som stater lagliga ekonomi, stabilitet och säkerhet. För att på ett trovärdigt sätt kunna möta de problem som narkotikabrottslighet för med sig måste det straffrättsliga regelverket vara effektivt och ha en ändamålsenlig utformning.

Antalet dömda som avtjänar straff i svenska fängelser har sjunkit de senaste åren. Antalet nyintagna var exempelvis under våren 2015 rekordlåg. En stor förklaring till minskningen av intagna i fängelserna och de kortare strafftiderna är den förändrade praxisen från Högsta domstolen, som handlar om att fästa mindre vikt vid mängdresonemang och att samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska beaktas vid dömande och påföljdsval i narkotikamål.

Efter Högsta domstolens relativt många avgöranden gällande narkotikabrott som började med den så kallade Mefedrondomen (NJA 2011 s. 357) har det uppfattats som att domstolen har satt upp straffvärdemässiga tak för betydelsen av mängden narkotika. Därigenom har mängdens betydelse kommit att minska men också att variera när det gäller olika preparat. Detta har fått till resultat att mängden narkotika som krävs för att grovt brott ska föreligga i många avseenden har fördubblats i förhållande till vad som har gällt tidigare.

När det gäller frågan om hur mängden narkotika ska bedömas i straffrättsligt hänseende måste den narkotikapolitiska utgångspunkten vara att mängden narkotika i ett samhälle ytterst alltid är gränssättande för hur omfattande skador som uppkommer till följd av narkotika både på individnivå och i samhället som helhet. Detta är en uppfattning som bygger på omfattande evidens och ofta förs fram i globala samman-

hang från företrädare för exempelvis United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Den första linjen i kampen mot narkotika är därför att så långt som möjligt begränsa mängden narkotika i samhället. Detta innebär i sin tur att tullen har en viktig funktion när det gäller att stoppa införseln av narkotika till landet. Väl inne i landet har polisen en lika viktig uppgift att försöka stoppa narkotikapartier från att nå missbrukarledet. Mängden narkotika har därför betydelse för dels den skada som åsamkas på övergripande samhällsnivå, dels hur många enskilda individer som drabbas av skador och i värsta fall dödsfall på grund av narkotika. Till detta ska sedan läggas alla brottsoffer som följer på den kriminalitet som är hänförlig till narkotika i olika avseenden.

Högsta domstolens avgöranden innebär dock – i motsats till insikten om hur tillgången och tillgängligheten avseende narkotika inverkar på skadebilden i ett samhälle – att mängdfaktorns relativa betydelse är betydligt mindre vid brottslighet av allvarligare slag. Högsta domstolens avgöranden innebär också att allt eftersom viss narkotikabrottslighet tillmätts ett högre straffvärde avtar betydelsen av sort och mängd som straffvärdefaktorer. Detta synsätt strider mot ambitionen att hålla ned den tillgängliga mängden narkotika i samhället och är principiellt felaktigt om narkotikans skadeverkningar ska beaktas på övergripande samhällsnivå.

Den 1 juli 2016 trädde ny lagstiftning – avseende synnerligen grova narkotikabrott – i kraft som syftade till att skärpa straffen för dem som hanterar större mängder narkotika. Regeringen framhöll då att den straffrättsliga regleringen har en central roll i narkotikabekämpningen. Vi delar den uppfattningen, men till skillnad från vad regeringen gav uttryck för i propositionen är det viktigt att vara tydlig med samhällets avståndstagande från all illegal narkotikahandling och att detta uttrycks genom en sträng, fast och konsekvent syn på denna typ av brottslighet.

I anslutning till införandet av lagstiftningen om synnerligen grova narkotikabrott påpekade vi att regeringen bör följa utvecklingen av rättspraxis noggrant och – om straffnivåerna fortsätter att ligga på samma nivå som efter Högsta domstolens praxisändring – återkomma till riksdagen med förslag på ändrade straffskalor för de grövre narkotikabrotten och narkotikasmugglingsbrotten. Vi har inte kunnat se någon påtaglig förändring sedan dess även om det inte har förflutit speciellt lång tid sedan den nya lagstiftningen infördes.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på ändrade straffskalor och därmed skärpta straff för de grövre narkotikabrotten och narkotikasmugglingsbrotten.

Se över farlighetsbedömningen vad gäller narkotika

Mängdens betydelse när det gäller olika narkotiska preparat har åtminstone till stora delar och framförallt – på senare tid – när det gäller de lägre strafflatituderna grundats på en farlighetsbedömning som innebär att olika preparat har graderats i förhållande till varandra och denna farlighetsbedömning hade fått omfattande genomslag i rättstillämpningen och i underrättspraxis fram till 2011.

2010 redovisades i den brittiska medicinska tidskriften *The Lancet* en översikt över farligheten hos en rad droger omfattande alkohol, tobak, narkotika och dopningsmedel (Nutt, David J, King, Leslie A, Phillips, Lawrence D: Drug Harms in the UK: A Multicriteria Decision Analysis, *The Lancet*, 2010, vol. 376, s. 1 558–1 565). Underlaget för översikten utgjordes av en bedömning av en grupp experter enligt en lista med 16 skadekriterier (dödlighet, skador, beroende, nedsättning av psykiska

funktioner, ekonomiska förluster, brott m.m.). Kriterierna viktades för att tillmätas olika tyngd i utslaget. Tjugo substanser bedömdes med avseende på sin farlighet för individen respektive för andra människor men även sammantaget. Det som av vissa bedömare möjligen hade kunnat sägas vara nytt var konsensusförfarandet, och även det stora antalet medverkande samt det stora antalet droger. Konsensusförfarandet har den forensiska nackdelen att det inte rymmer särskilt mycket av diskussion. Det går inte att se vilka argument eller fakta som tillmätts avgörande betydelse. Försöken till numerisk beräkning kan också ge en falsk känsla av exakthet och är känsliga för en eventuell ny och annorlunda viktning av kriterierna. Härutöver gav artikeln ingen fullständig översikt över tillgängliga preparat.

Artikeln i tidskriften *The Lancet* kommenterade Högsta domstolen på följande sätt i *Mefedrondomen*: ”Något underlag för att föra över dessa bedömningar till svensk rättspraxis finns inte. Undersökningen ger emellertid stöd för en rättstillämpning som innebär att försiktighet iaktas med att utifrån farlighetsbedömningar lägga generella schabloner avseende art och mängd till grund för straffvärdebedömningen i enskilda fall” (NJA 2011 s. 357).

Artikeln har således ansetts som tillräcklig för att skapa den osäkerhet som krävs för att kunna frångå tidigare gjorda bedömningar av preparats farlighet.

Under hundra års arbete med internationella narkotikakonventioner och motsvarande svensk lagstiftning har vetenskapliga underlag använts för att göra bedömningar av farligheten hos enskilda preparat och uppdelningar av sådana i särskilda klasser vad avser kontroll, tillåten medicinsk användning m.m. Även vid utformningen av svenska narkotikaförteckningar har vetenskapliga underlag använts för att bedöma farligheten hos enskilda preparat. Mot denna bakgrund framstår det förhållandet att företrädare för Högsta domstolen upprepat påståendet om att den i tidskriften *The Lancet* redovisade artikeln skulle vara den första ”vetenskapliga” översikten som ogrundat.

I propositionen *En effektivare narkotika- och dopningslagstiftning* (prop. 2010/11:4 s. 96) angavs bland annat följande: ”Att utreda farligheten hos nya substanser måste anses vara en av Statens folkhälsoinstituts viktigaste uppgifter i klassificerings-sammanhang.” Högsta domstolen har uttalat att frågan om ett preparats farlighet är en bevisfråga och att den inte lämpar sig för prejudikatbildning. Samtidigt har man från domstolens sida i *Mefedrondomen* påpekat att ”en annan sak är att någon bevisning angående ett preparats generella farlighet normalt inte krävs om frågan inte tas upp av någon part. Domstolen får då utgå från vad som är allmänt känt i detta hänseende”. Sänkningen av straffvärdena kopplat till farlighet och därmed också mängden narkotika har skett till synes utan annat underlag än artikeln i tidskriften *The Lancet* och den osäkerhet denna artikel enligt Högsta domstolen har gett upphov till.

Med hänvisning – exempelvis – till allt oftare återkommande påståenden om att cannabis ska vara en harmlös drog finns det anledning att påpeka att utvecklingen gått i motsatt riktning, mot ökad farlighet. Exempelvis har halterna av det mest kända av de närmare 300 verksamma ämnena i cannabis – tetrahydrocannabinol (THC) – ökat från en nivå om i allmänhet 2–4 % under 1970-talet till halter upp emot 40 % i dag. Detta innebär ökade koncentrationer i människokroppen för dem som missbrukar cannabis med ökade skadeverkningar som följd.

Eftersom skadeverkningarna av cannabis kan antas öka har därmed farlighetsgraden avseende cannabis också höjts. Här kan också nämnas att cannabis med högre halter THC nu betraktas som en så kallad ”heavy drug” i USA, och i Nederländerna arbetade man redan under hösten 2015 med att få fram särskild lagstiftning i syfte att höja

påföljderna för cannabis med THC-halter överstigande 15 %. I Sverige har Högsta domstolen verkat i motsatt riktning avseende flera olika narkotiska preparat.

Vi får inte underskatta och bagatellisera drogers farlighet. Konsekvensen av att värdera droger som mindre farliga, såsom cannabis, blir – förutom att skadeverkningsarna för enskilda och för samhället blir större – att påföljderna blir kortare.

Det är allvarligt att Högsta domstolen sänkte straffvärdet för narkotikabrott. Detta påverkar i sin tur också negativt polisens möjligheter att erhålla beslut om sådana straffprocessuella hemliga tvångsmedel som telefonavlyssning. Vi vill därför att farlighetsbedömningen av narkotika och hur den ska ske ses över. Detta innebär också en översyn av hur frågan om olika narkotiska preparats farlighet ska hanteras i straffrättsprocessen.

Vidare skulle det ha ett särskilt värde att regeringen separat överväger hur cannabis med höga halter tetrahydrocannabinol (C₂₁H₃₀O₂) ska bedömas i straffrättsprocessen.

Bekämpa grov organiserad brottslighet och narkotikahandel

Enligt polisens rapporter om organiserad brottslighet framgår det att narkotikabrott är att betrakta som en basinkomst för många kriminella aktörer. Hur stor inkomsten är varierar beroende på om aktören har förmåga att smugla större partier eller endast säljer mindre mängder på gatunivå. För många lokala kriminella nätverk som verkar i utsatta geografiska områden utgör narkotikaförsäljningen kärnan i deras verksamhet och är förhållandevis välorganiserad med tydliga roller och uppdrag hos nätverkets medlemmar. Unga personer utnyttjas ofta för att sälja och transportera narkotika i dessa områden.

Narkotikabrottsligheten genererar kriminella förtjänster som kan ha en dragningskraft på unga som av den anledningen engagerar sig i kriminella nätverk. En konsekvens av narkotikabrottslighet är våld och kriminella uppgörelser som har sin grund i narkotikaskulder eller konflikter om kontrollen över narkotikamarknaden.

Polisen varnar för att det generellt sker en stadig utveckling mot en mer diversifierad narkotikamarknad med en blandning av illegala, ännu inte illegala och legala preparat vid sidan av den traditionella marknaden. Risker är en ökad handel där kriminella aktörer gör ekonomisk vinning på försäljning av traditionella narkotiska preparat, kontrollerade preparat, preparat som inte är kontrollerade, läkemedel och övriga preparat som kan missbrukas.

Allt fler personer testar olika narkotiska preparat. En orsak till utvecklingen är sannolikt att försäljningen via internet gör det lättare för en större målgrupp att få tillgång till olika typer av preparat och ofta nya sådana. Internet fungerar som en distansskapare mellan den kriminella verksamheten och köparen som kan sitta hemma, trygg bakom sin dator, när brottet begås. Det gör att köpet upplevs som anonymt och riskfritt. Att man kan köpa preparat som inte är narkotikaklassade och därmed inte olagliga bidrar även det till ökad tillgänglighet och distans till missbruket.

En ändring i narkotikamarknadens funktionssätt leder också över tid till att polisens arbete måste förändras för att hänga med i den utvecklingen. Internetdroghandeln ökar och användningen av droger köpta på internet är många gånger en påtaglig chansning eftersom effekterna av det som köps på nätet inte är kända. Detta är ett allvarligt och tilltagande problem som är relativt svårt att kontrollera. Det är viktigt att svensk polis ligger i framkant i arbetet mot narkotikan. I takt med att fler droger säljs över internet är det avgörande att polisen har den kunskap som behövs för att stävja detta. Teknik-

utvecklingen har varit gynnsam för den illegala narkotikahandeln och inneburit förenklade sätt för förmedling och distribution av droger.

Den olagliga narkotikahandeln äventyrar såväl människors hälsa och livskvalitet som staters lagliga ekonomi, stabilitet och säkerhet. Den leder inte sällan till annan, ofta grov, brottslighet och utgör en bas för organiserad brottslighet. Det finns ett starkt samband mellan grov organiserad brottslighet och narkotikahandel. Vi vet att narkotikan finansierar grov organiserad brottslighet. Genom att bekämpa narkotika, stoppa smugglingen och att ingripa mot den organiserade smugglingen, bekämpar vi därför även grov organiserad brottslighet och i vissa fall terrorism. Här måste svensk polis ligga i framkant för att kunna möta utvecklingen.

Det finns i Sverige ett antal områden präglade av hög kriminalitet, ett stort utanförskap och en grundläggande misstro gentemot myndigheter bland invånarna. Polisen har själva pekat ut dessa områden som områden där kriminella grupperingar har ett stort negativt inflytande på samhällsutvecklingen. Vanligt förekommande brott bland de lokala kriminella i områdena är bland annat öppen narkotikahandling. Även kriminella uppgörelser som yttrar sig i grova våldsytringar på allmän plats, olika former av utpressning och otillåten påverkan samt utåtagerande missnöje mot samhället är vanligt förekommande. Det är nödvändigt att samhället på ett tydligt och kraftfullt sätt tar sig an denna problematik.

Medborgarnas grundläggande rätt till trygghet som innebär att man inte ska drabbas av brott ska gälla alla medborgare oavsett var i landet man är bosatt. Kontinuerlig polisen närvaro men också närvaro av andra myndighetsföreträdare är därför viktigt för att kunna skapa ökad stabilitet i dessa områden.

Vi anser att det krävs kraftfulla polisiära insatser för få bort narkotikahandel och narkotika i områden som är utsatta för allvarlig brottslighet och att arbetet med att bekämpa narkotikahandeln ska ske som ett led i arbetet mot grov organiserad brottslighet.

För att nödvändiga satsningar mot narkotika och narkotikahandel ska vara framgångsrika måste detta arbete ges en särskild prioritet inom polisen.

Specialistkompetensen inom narkotikaområdet inom polisen håller på att eroderas helt genom att denna inriktning i praktiken har försvunnit efter omorganisationen. Det innebär också att det strukturerade och långsiktiga arbetet för att bekämpa förekomsten av narkotika och narkotikabrottslighet inte kan bedrivas med samma intensitet som tidigare. Därför bör det övervägas om specialistfunktionen narkotikapolis bör inrättas igen och också särskilda enheter med uppgift att uppdaga och utreda narkotikabrottslighet. Regeringen måste säkerställa att polisens förmåga att bekämpa och utreda narkotikarelaterad brottslighet stärks.

Narkotikastatistik

Narkotikabrotten tillhör de brottskategorier där antalet anmälda brott i hög grad påverkas av polisens spanings- och ingripande verksamhet och av polisens, tullens och andra rättsvårdande myndigheters insatser rent generellt. Under 2000-talet har polisens insatser på området intensifierats, vilket har gett utslag både när det gäller antalet anmälda och uppklarade brott samt antalet misstänkta personer. Efter omorganisationen av polisen har dock effekten i praktiken blivit att detta arbete har prioriterats ned.

Förändringar i narkotikastatistiken förklaras till stor del av förändringar i framför allt polisens resurser och prioriteringar. Intressant är – sett över tid – att antalet

lindrigare narkotikabrott har ökat förhållandevis kraftigt samtidigt som de grövre narkotikabrotten visat en vikande kurva. En fråga man kan ställa sig är om det finns ett samband på så sätt att ett minskat antal större beslag har lett till ökad tillgång på narkotika.

Förbättra samverkan mellan polisen och andra aktörer

Samverkan är nyckeln i kampen för ett drogfritt samhälle. Det är viktigt med samverkan på nationell, regional och lokal nivå i det drogförebyggande arbetet. Den nya polisorganisationen ska lägga större fokus på det lokala arbetet. Det kan i sin tur leda till att polisen, kommuner och frivilligorganisationer lokalt kan lägga större kraft vid det brottsförebyggande arbetet och arbetet för ett narkotikafritt samhälle.

Det lokala perspektivet är särskilt betydelsefullt. Kommunala myndigheter, organisationer, företag och polisen måste samverka. Det gäller i det förebyggande arbetet för att motverka att unga dras in i kriminalitet och missbruk, men också när det gäller insatser för att motverka grov kriminalitet. I det lokala politiska arbetet finns en rad olika verktyg för att förebygga brottslighet och arbeta systematiskt mot otrygghet.

För att öka tryggheten är det viktigt att allmänheten upplever att polisen är närvarande och synlig. Det gäller såväl i storstäder som på mindre orter och på landsbygden. En tillgänglig polis är viktig för att förebygga brott, men framför allt när brott begåtts och måste klaras upp. Moderaternas förslag på polisområdet ökar möjligheterna att säkerställa en god bemanning i hela landet.

Medborgarlöften är en del av den nya styrningen av polisen. Medborgarna involveras i arbetet med att ta fram sådana löften och dessa kommer att återspegla det som medborgarna upplever som problematiskt. Arbetet med medborgarlöften behöver utvärderas löpande. Den lokala problembilden blir då utgångspunkten för polisens lokala arbete.

En annan sak är samverkansavtal mellan polisen och enskilda kommuner som bidrar och fortsättningsvis har förutsättningar att sätta ett lokalt perspektiv i fokus när det gäller det långsiktiga arbetet. Samverkansavtal kan också ingås mellan polisen och lokala frivilliga organisationer. Vi anser att det är viktigt att polisen breddar sitt samarbete med de lokala frivilliga organisationerna och ser betydelsen av att flera sådana samverkansavtal ingås.

Lokalt trygghetsarbete kan också innebära att stödja frivilliga insatser såsom grannsamverkan, nattvandringar, föräldravandringar och liknande aktiviteter. Med fler aktiva kan viktig information spridas och olika brottsförebyggande initiativ tas. Grannsamverkan förhindrar många inbrott och ger dokumenterat goda resultat på många platser i landet. Olika typer av samverkan kan också leda till att narkotikamissbruk uppmärksammas i lokalsamhället. Vi anser att all sådan verksamhet ska uppmuntras.

Narkotikabrott på internet

På senare tid har mycket i samhället förändrats. Ett exempel är användningen av internet, som har inneburit nya möjligheter att förmedla och söka efter information eller att köpa och sälja varor. Ett annat exempel är den ökade rörligheten av människor och varor över länders gränser, inte minst som en följd av Sveriges medlemskap i EU.

Dessa förändringar i samhället har påverkat narkotikabrottsligheten och förutsättningarna för den. I takt med utvecklingen har utbudet av droger ökat, sett både till mängd och till antalet preparat. Teknikutvecklingen har varit gynnsam för den illegala narkotikahandeln och har inneburit förenklade sätt för förmedling och distribution av droger.

Det är viktigt att polisen har en ständig närvaro även på internet för att motverka illegal försäljning av narkotika. Här kan mycket göras för att säkerställa en kontinuerlig närvaro och utökad kompetens hos polisen i användandet av internet i arbetet mot narkotikabrott.

En fråga som har nära koppling till narkotikabrottsligheten på internet och syntetiska droger är hur snabbt narkotikaklassificeringsförfarandet är i förhållande till hur syntetiska drogers molekylsammansättning kan modifieras så att ett preparat faller utanför narkotikalagstiftningen. I Sverige har vi visserligen möjligheter att ingripa mot nya narkotiska preparat genom lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, men frågan är om inte så kallad familjeklassificering av narkotika i vissa fall vore ett mer ändamålsenligt sätt att hantera nya droger med marginellt förändrad molekylsammansättning. En molekylär grundstruktur kan vara narkotikaklassad vilket kan innebära att alla variationer på samma grundstruktur därmed blir straffbara. Syftet med klassificeringar är att täcka in även ännu inte introducerade missbruksmedel, varigenom det inte behövs några särskilda lagstiftningsåtgärder om ett nytt narkotiskt preparat dyker upp. På så sätt skulle det också vara möjligt att på förhand kriminalisera euforiska ämnen innan de har släppts ut på narkotikamarknaden.

Frågan om familjeklassificering har utretts efter ett tillkännagivande av riksdagen – gällande i första hand syntetiska nätdroger. Utredningen föreslog dock inte familjeklassificering, men frågan är fortfarande lika aktuell. I exempelvis Danmark och Norge förekommer familjeklassificering. I tidigare förarbetsuttalanden har det betonats – vilket också omnämnts i den senaste utredningen – att det inte kan uteslutas att man i framtiden, då ytterligare kunskaper erhållits om drogernas struktur med mera, kommer att kunna konstruera betydligt mer inskränkta och exakta generiska definitioner, som bland annat skulle kunna accepteras från legalitetssynpunkt. I sådant fall får frågan övervägas på nytt.

Det finns anledning att studera lagstiftningslösningarna i bland annat Danmark och Norge närmare. Regeringen bör därför ta initiativ till en ny och fördjupad utredning om det är möjligt att i vissa fall familjeklassificera narkotiska preparat.

Förbättra det förebyggande arbetet mot narkotika bland unga

Det är viktigt att samhället reagerar när unga människor är på väg i en negativ riktning. Ju tidigare samhället reagerar desto större är möjligheterna att bryta utvecklingen. Möjligheten att drogtesta tidigt, liksom att polisen har goda möjligheter att utreda brott, också när misstänkta är under 15 år, är viktiga instrument i polisens arbete med unga lagöverträdare. Vi har redan tidigare föreslagit att polisen ska ha ett utvecklat samarbete med varje skola och att polis och socialtjänst som upptäcker unga i riskzonen för kriminalitet ska kontakta föräldrarna för ett orossamtal.

Vi vill också peka på vikten av att arbetet med sociala insatsgrupper fortsätter. Sociala insatsgrupper är ett viktigt verktyg för att ta ett helhetsgrepp omkring unga människors problematik. Samarbetet mellan sociala myndigheter, polisen, skolan eller

en arbetsförmedling eller andra berörda har i många fall varit av avgörande betydelse för att förhindra att unga i farozonen sjunker djupare ned i kriminalitet och missbruk.

Försäljningen av narkotika på nätet ökar. Samtidigt visar undersökningar att attityderna mot droger som exempelvis cannabis har blivit mer öppna bland unga i Sverige. Statistik från Socialstyrelsen visar att antalet unga mellan 15 och 24 år som vårdats för psykisk störning orsakad av cannabis eller av flera droger i kombination har mer än fördubblats under en tioårsperiod. En bättre fungerande samverkan i kommunerna och fler socialarbetare, som är ute på fältet och träffar unga, kan hjälpa till med att identifiera unga som är i riskzonen och som behöver särskilda insatser och stöd.

Moderaterna vill öka förutsättningarna för att nå fram till och att fånga upp unga som mår dåligt och därför riskerar att hamna i utanförskap, kriminalitet eller annat skadligt beteende. Därför anser vi bland annat att socialsekreterare, fältassistenter och andra kommunala tjänstemän som arbetar brottsförebyggande och med trygghetskapande åtgärder i större utsträckning måste finnas tillgängliga även efter kontorstid. Det kan inte vara så att polis och ideella organisationer är de enda aktörerna som är ute och träffar ungdomar efter kontorstid. Det är viktigt att sätta in resurser i rätt tid, innan det är för sent, vilket skulle spara samhället stora kostnader som i annat fall hade uppkommit senare.

Satsa på Tullverkets viktiga arbete

Tullverket har stor betydelse för att kunna uppnå de övergripande målen med Moderaternas narkotikapolitik. Tullverkets arbete kommer i narkotikabekämpningens första led genom att arbetet går ut på att förhindra att narkotika förs in i Sverige. Att kunna hålla nere mängden narkotika i samhället har hög prioritet och är beroende av Tullverkets arbete. Att stoppa smuglingen av narkotika är därför en av de arbetsuppgifter som har högsta prioritet inom Tullverkets brottsbekämpning.

Tullverket har haft en ansträngd situation på senare tid vilket medför farhågor om att också den prioriterade verksamheten för att stoppa smuglingen av narkotika kommer att påverkas negativt. Tullverket bör därför tillföras utökade ekonomiska resurser, inte bara för att upprätthålla en acceptabel nivå på insatserna, utan också för att kunna intensifiera arbetet med att förhindra smuglingen av narkotika.

Ett led i arbetet mot smuglingen av narkotika där särskilda insatser bör göras är post- och kurirflödet. Tullverket bör göra betydligt fler kontroller i post- och kurirflödet i syfte att förhindra införseln av narkotika till Sverige. Vid de tillfällen särskilda satsningar har gjorts mot post- och kurirflödet har beslagen av narkotika ökat påtagligt. Detta bör ske betydligt oftare.

Det bör även övervägas om Tullverket bör tillföras fler skannrar och röntgenutrustning – även i form av mobila enheter – i syfte att göra Tullverkets arbete mer effektivt och för att förhindra smuglingen av narkotika.

Motverka narkotikabrott genom internationella samarbeten

Det internationella samarbetet är viktigt för att kunna bekämpa internationell brottslighet, men också för att kunna förebygga och förhindra att narkotika smugglas in i landet. Europols verksamhet har utvecklats genom åren och är av stor betydelse i kampen mot både internationell och inomeuropeisk narkotikabrottslighet. Det finns

goda möjligheter att utveckla arbetet inom ramen för Europol ytterligare. Även Interpol spelar en mycket viktig roll. Vi ser att arbetet inom ramen för båda dessa organisationer kan förbättras och utvecklas ytterligare.

Sverige behöver även skapa kanaler till länder utanför EU, som är så kallade transitländer för narkotikasmuggling. Vi vet att narkotikasmuggling i större eller mindre omfattning finansierar i princip all terrorism i världen. Om vi bekämpar narkotikan bekämpar vi även terrorism och grov organiserad brottslighet.

Det europeiska samarbetet innebär samtidigt stärkta möjligheter att bekämpa gränsöverskridande brottslighet med annan inriktning. Det kan handla om människohandel, trafficking och organiserade stödligor förutom narkotikasmuggling och terrorism. All brottslighet kan bekämpas mer effektivt i samarbete med andra länder. När vi samarbetar blir möjligheterna att komma åt den grova organiserade brottsligheten mycket större.

Skärp kontrollen av förskrivningen av narkotiska preparat

Vi ser i dag en mycket omfattande utskrivning av narkotikaklassade läkemedel och en alltmer omfattande svart marknad i form av vidareförsäljning av legalt förskrivna narkotika.

Betydande läckage sker från läkemedelsassisterade behandlingar, av exempelvis buprenorfin (Subutex), till en sekundär, och illegal, marknad. En undersökning har visat att två tredjedelar av de tillfrågade som varit föremål för sådan behandling – åtminstone vid något tillfälle – har överlåtit narkotikaklassade läkemedel till andra.

En stor del av de narkotikaklassade tabletter som säljs i landet är utskrivna på recept av svenska läkare. Tillgången till narkotika främjar brottslighet. Det är därför angeläget att det sker bättre kontroller av läkares förskrivning av narkotika. Det har vid undersökningar visat sig att det är relativt få, ofta äldre, läkare som skriver ut en mycket stor andel av det totala antalet narkotikaklassade läkemedel som skrivs ut. Det får inte vara så att det rekryteras nya missbrukare genom att narkotika som ursprungligen är legalt förskrivna säljs vidare.

Kontrollen av läkares förskrivning av narkotika och kontrollen över de befintliga läkemedelsassisterade behandlingsprogrammen måste bli bättre så att narkotikan inte sprids vidare ut i samhället. Detta bör regeringen ta initiativ till. Härutöver bör regeringen ta initiativ till att det genomförs särskilda polisiära insatser mot läkare som överförskriver narkotiska preparat för att kunna komma tillrätta med överförskrivningen.

Internationellt samarbete för att bekämpa den globala narkotikaproblematiken

I alla internationella sammanhang där global narkotikapolitik diskuteras bör Sverige tydligt stå upp för den svenska restriktiva narkotikapolitiken. Vidare bör från svenskt håll alltid göras ansträngningar att upprätthålla sådana bestämmelser och åtgärder som minskar tillgången till narkotika. FN-organet UNODC brukar framhålla att tillgången till narkotika, eller med andra ord mängden, alltid påverkar omfattningen av de narkotikarelaterade skador som förorsakas individer och samhällen.

Tomas Tobé (M)

Krister Hammarbergh (M)

Anders Hansson (M)

Pål Jonson (M)

Anti Avsan (M)

Ellen Juntti (M)